

Neuvoston kokous 4/2017

Aika: 15.12.2017 klo 10-16

Paikka: Turun yliopiston kirjasto, Koskenniemi-kokoushuone, hallintokäytävä, Feeniks-kirjasto, Yliopistonmäki (Henrikinkatu 2), Turku

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto, etänä
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto
Tua Hindersson-Söderholm, Svenska handelshögskolans bibliotek
Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Anne Lehto, Tritonia
Riitta Lähdemäki, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto
Ari Muhonen, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus
Minna Niemi-Grundström, Tampereen yliopiston kirjasto, poistui klo 15.40
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
Ulla Ohvo, Lappeenrannan tiedekirjasto
Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto, poistui klo 15.40
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimiskeskus, poistui klo 15.40
Jarmo Saarti, Itä-Suomen yliopiston kirjasto, poistui klo 15.50
Pia Södergård, Åbo Akademis bibliotek
Kimmo Tuominen, Helsingin yliopiston kirjasto
Johanna Vesterinen, Varastokirjasto, etänä, poistui klo 15.30
Katja Halonen (sihteeri)

Asiantuntijat:

Pälvi Kaiponen (kohdassa 5)
Jukka Rantasaari (kohdassa 11)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.05. Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Tommi Harju ja Kimmo Tuominen.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta

<http://www.yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset>.

4. Turun yliopiston kirjaston kuulumiset

Ulla Nygrén kertoi Turun yliopiston kirjaston roolista Turun yliopiston avoimen tieteen politiikkojen toimenpiteiden toteuttamisessa. Avoimen tieteen toimenpideohjelmalla toteuttaa moniammatillinen ja -tieteellinen OpenUTU-projekti, jossa myös kirjasto on edustettuna. Yliopiston datapolitiikassa kirjaston rooli on kouluttamisessa, tuessa, metadatatassa ja avoimen datan tallennuspaikkojen opastamisessa. Tietoasiantuntijoiden toimenkuvia on uudistettu sisältämään avoimen tieteen asiantuntijuus, johon kuuluviin tehtäviin on allkoitu 15% työajasta. Kirjastossa on nimetty jokaiselle tiedekunnalle oma avoimen tieteen asiantuntija. Kirjasto on mukana 79% datapolitiikan toimenpiteistä (yht. 46 toimenpidettä), joita ovat esimerkiksi dataosaamisen oppimispolun toteuttaminen ja Tuulikoulutukset. Kirjasto on mukana myös lähes kaikissa julkaisupolitiikan toimenpiteissä (yht. 44 toimenpidettä) joko päävastuuyksikkönä tai osallistujatahona. Vihreän tien avoimeen julkaisemiseen panostetaan eniten ja sillä on saatu parhaiten tuloksia OA-julkaisemisen lisäämisessä. Turun yliopistossa valmistellaan juuri menetelmäpolitiikkaa ja pohditaan avoimen tieteen indikaattoreita.

Uusia resursseja kirjaston uusiin tehtäviin ei ole juurikaan saatu. Olemassa olevia resursseja on muutettu vastaamaan yliopiston tarpeita muuttamalla tehtävänkuvia eläköitymisten myötä, karsimalla muita tehtäviä ja leenaamalla prosesseja. Kehityskeskustelumenettely on uudistettu niin, että henkilökohtaisen kehityskeskustelun lisäksi käydään ryhmäkehityskeskustelu ja käytetään osaamiskarttaa. Calonian kirjaston tilat ja toimintakonsepti on uudistettu. Turun yliopiston tutkimuksen arviointia tehdään jatkuvana prosessina. Bibliometriseen analyysiin, joka toteutettaneen seuraavan kerran vuonna 2019, mietitään edellisestä kerrasta kevennettyä konseptia. Soke-ohjelman myötä kirjastosta on siirtynyt henkilöstöä IT-palveluihin sekä keskitettyihin sihteeripalveluihin. Kirjastoon on siirtynyt patentti-informaattikko ja oikeustieteen tiedekunnan informaattikko.

Keskustelussa tuotiin esiin, että UNIFI:n avoimen tieteen työryhmän kontaktoiminen nivoutuisi hyvin SYNin uuteen strategiaan ja toimenpidesuunnitelmaan. Euroopan komission Open science policy platform on perustamassa uutta metriikkaryhmää (next generation metrics), jota kannattaa seurata. Bibliometriikkaseminaarissa 8.12.2017 pääpuhujan viestinä oli, että tutkimuksen arvioinnin pitäisi olla monipuolisempaa kuin pelkkää julkaisutietojen arviointia. Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus on toteuttamassa kevennettyä bibliometristä analyysia.

5. SYNin työryhmä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen valmistelun seuraamiseksi

Työryhmän puheenjohtaja Päivi Kaiponen esitteli työryhmän koostamat työvälineet yliopistokirjastoille (liitteet 1-3) ja kertoi korkeakoulujen tietosuojavastaavien tapaamisesta 2.11.2017 sekä tapaamisesta hallitusneuvos Immo Aakkulan kanssa Helsingissä 8.11.2017. Päivi Kaiponen nosti esiin asioita, joita yliopistokirjastojen on hyvä huomioida valmistautuessaan tietosuoja-asetuksen voimaantuloon.

Päivi Kaiponen osallistui SYNin edustajana korkeakoulujen tietosuojavastaavien EUGDPR-tiimitapaamiseen. Tapaamisen johdosta kirjastoille perustettiin oma kansio dokumenttien jakamista varten eDuuniin EUGDPR-työskentelytilaan. Yliopistokirjastot voivat tukeutua omien yliopistojensa tietosuojapolitiikkoihin, joita ollaan laatimassa.

Tapaamiseen Immo Aakkulan kanssa osallistuivat Ulla Nygrén, Minna Niemi-Grundström, Eeva Ryödi (TY), Pekka Heikkinen (KK), Päivi Kaiponen ja Katja Halonen. Tapaamisessa keskusteltiin henkilötietojen käsittelyperusteesta. Metadatan tekijätiedoista yliopistokirjastojen ei tarvitse olla huolissaan. Sananvapauslainsäädäntö menee tietosuojalainsäädännön edelle. Immo Aakkulalle esitettiin toive, että kirjastot mainittaisiin kansallisen lain perusteluteksteissä. Kirjastojen on huolehdittava, että henkilötietojen käsittelyn perustelutekstit ovat riittävän kattavat. Yliopistokirjastot ovat osa yliopistojen hallintoa, opetusta ja tutkimusta. Yhteistyösihteeri lisää SYNin intraan mallin Data Processing Agreementista (DPA).

Keskustelussa todettiin, että yliopistokirjastojen UB-lainauksesta Varastokirjaston kanssa pitää olla DPA-sopimus. Sovittiin, että Varastokirjasto yhdessä Kansalliskirjaston kanssa tekee yhtenäisen sopimus pohjan kaikille yliopistokirjastoille UB-lainauksessa siirtyvien henkilötietojen käsittelystä. Kansalliskirjasto tekee kartoitusta henkilötietojen käsittelystä tietojärjestelmien, kuten Finnan, osalta.

Työryhmässä laaditun Excel-taulukon avulla voi alkaa miettimään, mitä tietojärjestelmiä tietosuoja-asetus koskee ja mitä asioita pitäisi dokumentoida. Käsittelyperustetta ei voi valmiiksi määrittää, vaan jokaisen yliopistokirjaston täytyy miettiä omat käsittelyperusteensa. Excel sisältää kuitenkin ehdotuksia käsittelyperusteista. Jos omalla yliopistolla ei ole tarjolla tietoturvakoulutusta, työryhmässä laadittua muistilistaa ja powerpoint-esitystä voi käyttää henkilökunnan kouluttamisen apuna. Arjen tietosuoja -verkkomateriaali on hyvä peruspaketti jokaiselle henkilöstön jäsenelle.

Keskusteltiin tietosuojasta avoimessa tieteessä. Esimerkiksi gradujen avaamisen suhteen tietosuoja on huomioitava. Tietosuoja-asetus vaikuttaa myös uuden kirjastojärjestelmän vaatimusmäärittelyyn. Keskusteltiin mahdollisuudesta laatia ja vahvistuttaa kirjastoille yhteiset käytännesäännöt. Sovittiin, että tarvittaessa palataan käytännesääntöihin syksyllä 2018.

Kiitettiin työryhmää työvälaineistä ja hyvästä työstä. Toivottiin aiheesta kirjoitusta SYNin blogiin. Sovittiin, että työryhmän laatimat dokumentit jaetaan EUGDPR-työskentelytilaan kirjastojen kansioon.

Sovittiin, että tarkastellaan koulutustarvetta ja koulutusyhteistyötä STKS:n kanssa syksyllä 2018.

Työryhmä jatkaa toimintaansa ja perehtyy seuraavaksi tekeillä olevan kansallisen lainsäädännön vaikutuksiin.

6. Strategiaehdotus ja toimintasuunnitelma 2018

SYNin kokouksessa 3/2017 sovittiin, että strategiaryhmä viimeistelee strategiaehdotuksen kokouksessa saadun palautteen pohjalta ja tekee ehdotuksen toimintasuunnitelmaksi vuodelle 2018 kokoukseen 4/2017. Minna Niemi-Grundström esitteli strategiaehdotuksen ja toimintasuunnitelmaehdotuksen (liitteet 4a ja 4b).

Strategiaryhmä ehdottaa suomenkieliseksi sloganiksi "Tieteen käyttövoima". Ehdotus hyväksyttiin.

Toimenpidesuunnitelmaehdotus laadittiin rullaavan suunnittelun idealla. Vaikuttamisen toimenpiteiksi ehdotetaan verkostoitumissuunnitelman laatimista ja toteuttamista, UNIFI:n toiminnanjohtajan kutsumista FUNin kokoukseen ja yhteistyömuodoista sopimista, tiedepolitiikan seuraamista ja sieltä nousevien ajankohtaisten asioiden nostamista FUNin agendalle, FUNin esittelyä kansainvälisessä konferenssissa, kansainvälistä benchmarkkausta ja kansainvälisten yhteistyösuhteiden luomista. Kokeilemisen toimenpiteiksi ehdotetaan yhteisprojektia Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen kanssa tulevista osaamistarpeista, FUNin tulevaisuustyöpajaa, yhteistä avointa verkkokoulutusta, toimialarajat ylittävää yhteistyökokeilua ja ideakilpailua. Näkymisen toimenpiteiksi ehdotetaan mediasuunnitelman laatimista ja sen toteuttamista, Frilux-työpajaa ja osallistumista jonkin muun toimialan verkostoitumistilaisuuteen, kuten Slushiin tai MindTrekiin.

Keskusteltiin käyttäjakeskeisen suunnittelun Frilux-työpajasta, jota on tarjottu SYNille Norjasta Oslon yliopistosta. Sovittiin, että vuoden 2018 ensimmäisessä kokouksessa mietitään tavoitteet työpajalle.

Keskusteltiin siitä, millaisissa verkostoitumistilaisuuksissa yliopistokirjastojen olisi hyvä olla mukana. Tällaisiksi tilaisuuksiksi identifioitiin digitoimijoiden verkostoitumistilaisuuksien lisäksi tieteelliset tapahtumat, kuten Tieteenpäivät, ja opiskelijoiden isot tapahtumat.

Keskusteltiin uudesta strategista, identiteettikeskustelun tarpeesta, strategisten päämäärien tarpeesta ja toisaalta strategian joustavuuden tarpeesta sekä yliopistokirjastojen merkityksestä yliopistoille. SYN on tärkeä vertaisfoorumi yliopistokirjastojen johtajille.

SYNin kokouksessa 3/2017 sovittiin, että kokouksessa 4/2017 keskustellaan tarkemmin ehdotuksista uusiksi logoiksi (liite 5). Minna Niemi-Grundström kertoi strategiaryhmässä sovituista tavoitteista uudelle logolle. Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskuksen Kirjastotuutorin logo muistuttaa idealtaan ehdotettua logoa. Keskustelussa päädyttiin siihen, etteivät logot ole samanlaisia. Sovittiin, että FUN lyhenne kirjoitetaan isoilla kirjaimilla. Keltaista väriä pidettiin parempana kuin sinistä. Logossa tulisi huomioida myös saavutettavuus

ja harmaasävyn käyttö. Lähetettiin graafikolle kiitokset ja sovittiin, että yhteistyösihteeri välittää toiveet graafikolle.

Keskusteltiin sloganin ja uuden nimen kirjoitusmuodoista sekä eri kieliversioiden käytöstä ja tarpeesta. Päädettiin siihen, että

- nimestä ja sloganista tarvitaan versiot suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi
- käytetään aina lyhennettä FUN ja lyhenteen lähelle tarvitaan myös sen avaava pitkä nimimuoto
- logon yhteydessä käytetään yhtä kieltä kerrallaan, eikä tehdä monikielistä logoa
- käytetään muotoa: FUN Suomen yliopistokirjastojen verkosto
- englanninkielinen nimi täytyy olla verkkosivuilla ylinä

Keskusteltiin vielä englanninkielisestä iskulauseesta. Ehdotettiin muutettavan science-sana research-sanaan. Päädettiin äänestämään kahden ehdotetun muodon välillä.

"Fuelling science" -muotoa kannatti 7 äänioikeutettua edustajaa.

"Fuelling research" -muotoa kannatti 8 äänioikeutettua edustajaa.

Sloganiksi päätettiin äänestyksen perusteella "Fuelling research".

Todettiin, että yhteistyöverkostoihin pitäisi lisätä SPARC ja LERU. Päätettiin, että muutetaan tekstiä strategian vaikuttaa-osiossa niin, että jätetään sidosryhmien nimet pois ja niiden sijaan kirjoitetaan: "keskeisiin tiedepoliittisiin, tutkimuksen ja opetuksen sidosryhmiin". Toimintasuunnitelmaan kirjataan tarkemmin toimijoiden nimet.

Hyväksyttiin uusi strategia em. muutoksin. Päätettiin, että työvaliokunta valmistelee toimintasuunnitelman vuodelle 2018 ja tuo sen vuoden ensimmäiseen kokoukseen hyväksyttäväksi.

7. Sääntöuudistus

Työvaliokunta päätti Ulla Nygrénin esityksen mukaisesti, että strategiaryhmä jatkaa sääntöuudistustyöryhmänä ja asia viedään tiedoksi SYNin joulukuun kokoukseen. Päätettiin sääntöuudistustyöryhmän kokoonpano työvaliokunnan esityksen pohjalta eli strategiaryhmä jatkaa sääntöuudistustyöryhmänä. Ryhmä selvittää voitaisiinko ottaa käyttöön verkkokomentointia ja muita työvälineitä, joilla ehdotuksia voisi kommentoida ennen kokouksia.

8. Verkostot uudelle strategiakaudelle

Ulla Ohvo on valittu Oppimisen tuen verkoston puheenjohtajaksi kokouksessa 2/2015. Verkoston puheenjohtajan toimikausi on kaksi vuotta.

Työvaliokunta päätti kokouksessa 5/2017 esittää nykyisten verkostojen lakkauttamista, koska uusi strategia mahdollistaa toisen tyyppisten yhteistyömuotojen käytön. Keskusteltiin

verkostojen roolista ja tarpeesta uudella strategiakaudella. Ajatuksia uudistaa toimintaa myös verkostojen osalta sekä koota tarpeen mukaan työryhmiä pidettiin järkevinä. Toisaalta nykyisillä verkostoilla nähtiin myös hyvä puolia, kuten mahdollisuus tavoittaa pikaisesti asiantuntijat ympäri maan. Todettiin, että uutta puheenjohtajaa Oppimisen tuen verkostolle ei voida nimetä tässä vaiheessa. Keskusteltiin verkostojen toiminnan mahdollisista päällekkäisyyksistä STKS:n kanssa. Verkostomainen toiminta on tulevaisuutta. Pohdittiin, mikä olisi verkostot korvaava toimintamalli, jolla asiantuntijat pidettäisiin tuttuina toiselleen ja saataisiin työskentelemään yhdessä. Uusia tekniikoita voitaisiin ottaa käyttöön. FUNista ei toivota pelkkää johtajien verkostoa. Tärkeää olisi pystyä tavoittamaan nopeasti asiantuntijat jatkossakin sekä toiminnan ketteryys. Käyty keskustelu todettiin hyväksi pohjaksi sääntöuudistustyöryhmälle.

Päätettiin, että verkostot jatkavat toimintaansa ainakin kevään ajan ja toimivat toistaiseksi resurssiensa ja aikataulujensa mukaisesti. Ulla Ohvo jatkaa kevään ajan Oppimisen tuen verkoston puheenjohtajana. Työvaliokunta tekee kokoukseen 2/2018 esityksen siitä, miten verkostot korvataan ja miten kansalliset vastuut, kuten bibliometriikkaseminaari, jatkossa hoidetaan. Osaamisen ja tietämisen ei ole tarkoitus jäädä sivuun vaan niitä pitää pystyä hyödyntämään jatkossakin.

9. Työvaliokunnan kokoonpano

Pia Södergårdin ensimmäinen kausi (2016-2017) työvaliokunnassa päättyy. Työvaliokunta esittää, että Pia Södergård valitaan toiselle kaudelle työvaliokunnan jäseneksi vuosiksi 2018-2019. Valittiin Pia Södergård työvaliokunnan jäseneksi kaudelle 2018-2019.

10. Toimintakertomusluonnos

Sovittiin, että tutustutaan luonnokseen toimintakertomuksesta 2017 (liite 6) ja koosteeseen SYNin verkostojen ja työryhmien toiminnasta vuonna 2017 (liite 7) ennen seuraavaa kokousta. Luonnokset käsitellään kokouksessa 1/2018.

Lounas klo 12.30 kokoustilassa

11. APC-maksukäytännöt -työryhmän suositusehdotus

Työryhmän puheenjohtaja Jukka Rantasaari esitteli työryhmän suositusehdotuksen APC-maksukäytännöiksi sekä koosteen yliopistojen APC-maksukäytännöistä (liitteet 8a ja 8b).

Työryhmä suosittelee:

- kirjastoja tukemaan avoimeen julkaisemiseen siirtymistä tiedottamalla, neuvomalla, kouluttamalla ja tukemalla tutkijoita, neuvottelemalla kustantajien kanssa avoimen

julkaisemisen kirjoittajamaksualennuksista ja hallinnoimalla maksuja yhteistyössä yliopiston talouspalvelujen kanssa

- rahoittamaan APC-maksuja yliopiston keskitetystä rahastosta tai budjetista
- kehittämään ja lisäämään kirjastojen sopimus- ja neuvotteluosaamista
- kirjaston, tutkimus-, talous- ja lakipalveluiden yhteistyön tiivistämistä
- selkeitä ja yksiselitteisiä APC-maksusopimuksia, jotka kattavat sekä OA- että hybridilehdet
- valmiita kustantajan tarjoamia alustaratkaisuja ja automaattisia maksualennusilmoituksia kustantajalta tutkijalle
- seuraamaan APC-maksujen määriä ja kohteita avoimen julkaisemisen tilin ja/tai muun työkalun avulla ja että kustantaja toteuttaa lupaamansa APC-maksualennuksen ja avaa julkaisun
- monikanavaista ja asiakaskeskeistä viestintää sekä ohjeiden ja tuen paikallista räätälöintiä.

Kristiina Hormia-Poutanen saa toimittaa työryhmän koostaman aineiston FinELib-toimistolle.

Keskusteltiin suosituksesta keskitettyyn rahastoon tai budjettiin. Aalto-yliopisto tekee raportin pilottirahaston kokemuksista. Yliopistoissa APC-maksuihin oletetaan tulevaisuudessa menevän enemmän rahaa kuin nyt. Rinnakkaistallennusta pidetään useimmissa yliopistoissa ensisijaisena vaihtoehtona avoimeen julkaisemiseen. Osassa yliopistoista rinnakkaistallennetaan myös kultaisen tien artikkelit. Toistaiseksi kultainen julkaiseminen on liian kallista ja hidasta, mutta sekin on lisääntymässä. Sekä avoimen julkaisemisen maksujen maksaminen että lehtipakettien tilausmaksujen maksaminen on tulevaisuudessa haasteellista. Kilpailua avoimen julkaisemisen kentälle on tulossa. Päätettiin, että kannatetaan suositusta keskitetystä rahastosta, vaikkei uskotakaan sen olevan vielä kaikissa yliopistoissa mahdollista.

Hyväksyttiin työryhmän suositus esitetyssä muodossa. Suositus menee myös FinELib-toimistolle tiedoksi jatkokeskusteluja varten. Jatkokeskustelu täytyy ottaa jollain tavalla mukaan toimintasuunnitelmaan. Asiaa varten perustettaneen uusi työryhmä. FinELib-toimisto toivoo tietoa maksetuista APC-maksuista.

APC-maksusuosituksesta toivottiin SYNin blogiin kirjoitusta. APC-työryhmä kirjoittaa blogitekstin suosituksesta ja Aalto-yliopiston kokemuksista.

Kiitettiin työryhmää hyvin tehdystä työstä.

12. Ajankohtaiset aineistoasiat

SYNin edustajat FinELibin ohjausryhmässä Minna Niemi-Grundström ja Pia Södergård ovat vieneet työvaliokunnan laatiman palautteen (liite 9) FinELibin ohjausryhmän kokoukseen 20.11.2017. Minna Niemi-Grundström ja Pia Södergård kertoivat ohjausryhmässä käsitellyistä asioista. FinELibin ohjausryhmä on pyytänyt SYNiltä ehdotusta FinELib-strategian (liite 10a) pohjalta tehdyn toimintasuunnitelman (liite 10b) priorisoinneista yliopistokirjastojen näkökulmasta. Kristiina Hormia-Poutanen ilmoitti, että pitäisi katsoa strategian

toteutussuunnitelmaa. Lisätään ko. dokumentti liitteeksi 10c. Keskusteltiin lisenssineuvotteluosaamisen tarpeesta, Kansalliskirjaston palveluiden priorisoinneista ja FinELibin tarjoamista palveluista. Päätettiin, että SYNin edustajat FinELibin ohjausryhmässä Minna Niemi-Grundström ja Pia Södergård tekevät draftin priorisoinneista ensin työvaliokunnalle ja työvaliokunnan käsittelyn jälkeen kaikille yliopistokirjastoille kommentoivaksi.

13. Kansalliskirjaston palvelut ja yliopistokirjastot

Kristiina Hormia-Poutanen kertoi Kansalliskirjaston organisaatiopalveluista, rahoituksesta ja palvelujen leikkauksista. OKM:n työryhmän muistio Varastokirjaston yhdistämisestä Kansalliskirjastoon on julkaistu 13.12.2017. OKM alkaa myös päivittämään kulttuuriaineistolakia. FinELibin henkilötöyön kohdennukset voidaan priorisoida hankintatyöhön, tukeen jäsenorganisaatioiden omiin neuvotteluihin, osaamisen jakamiseen, neuvontaan ja projekteihin.

Työvaliokunta on lähettänyt Kansalliskirjastolle pyynnön KITT-tilastotietokannan säilyttämisestä modifioituna (liite 11). Kristiina Hormia-Poutanen kertoi, että nykyisellä resursoinnilla Kansalliskirjasto ei voi jatkaa tieteellisten kirjastojen yhteistilaston tuottamista. Yhteistilastoinnin tulevaisuutta on lähdetty työstämään Vaikuttavuuden arviointiryhmän työpajassa ja sitä jatketaan korkeakoulukirjastojen johdosta ja asiantuntijoista muodostetussa ydinryhmässä. KITT-tilastotietokanta palvelee vuoden 2020 loppuun. Yliopistokirjastojen johtajat haluavat säilyttää KITT-tilastotietokannan modifioituna. Yhteiset kirjastotilastot nähtiin tärkeänä asiana myös kansainvälisesti tarkasteltuna.

Keskustellaan siitä, että pitäisi määrittää, mitkä Kansalliskirjaston palvelut ovat relevantteja yliopistokirjastojen näkökulmasta nyt ja tulevaisuudessa sekä miten Kansalliskirjaston ja yliopistokirjastojen yhteistyötä, vuorovaikutusta ja viestintää voitaisiin parantaa. Yliopistokirjastojen yhteisten tarpeiden selkeyttäminen olisi tarpeen.

Kristiina Hormia-Poutanen ja Ulla Nygrén ovat keskustelleet yliopistokirjastojen toiveista ja näkemyksistä Kansalliskirjaston palvelujen suhteen sekä yhteistyön kehittämiskohteista. Kristiina Hormia-Poutanen on ehdottanut SYNille työpajaa, jossa tarkasteltaisiin Kansalliskirjaston palvelujen relevanssia yliopistokirjastoille. Hyväksyttiin ehdotus. Työvaliokunta osallistuu työpajaan Kansalliskirjaston kanssa, minkä jälkeen keskustelua jatketaan koko SYNin kanssa. Todettiin, että lisäksi tarvitaan yhteisten pitkäntähtäimen suuntaviivojen määrittämistä ja palvelutarpeiden muutosten ennakoitua.

14. Vuoden 2018 kokoukset

Kokouspaikoiksi vuodelle 2018 sovittiin seuraavat:

1/2018: Aalto-yliopisto

2/2018: Itä-Suomen yliopisto

3/2018: Svenska Handelshögskolan

4/2018: Turun yliopisto

Sovittiin, että kokouspäivät sovitaan myöhemmin Doodlettamalla.

15. Kirjastojärjestelmän kilpailutuksen ajankohtainen tilanne

Ohjausryhmän puheenjohtaja Matti Raatikainen kertoi ajankohtaisesta tilanteesta. SYNin edustajat kirjastojärjestelmän hankintayhteistyön ohjausryhmässä Tua Hindersson-Söderholm ja Kimmo Tuominen kommentoivat. Keskusteltiin kirjastojärjestelmän hankintayhteistyön etenemisestä. Keskustelun lopputuloksena todettiin, että asiaa on valmisteltu tarpeeksi, SYN haluaa edetä hankinnassa eteenpäin ja hyväksyy, että hankintaa jatketaan syntyvissä pienemmissä klustereissa. Koko SYN ei ehkä jatka mukana hankintayhteistyössä. Ilmeistä on, että yhdet vaatimusmäärittelyt eivät riitä, vaan tarvitaan ainakin kahdet vaatimusmäärittelyt.

16. Opinnäytteiden arkistointi

Työvaliokunta on nimennyt opinnäytteiden arkistointia koskevaan työryhmään Tommi Harjun (Taideyliopisto) ja Jukka Rantasaaren (Turun yliopisto). Tommi Harju kertoi työryhmän ajankohtaisen tilanteen. Työryhmä on julkaissut luonnoksen opinnäytteiden arkistointiin: <https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=86972529>. Taidealan opinnäytteet poikkeavat usein muista opinnäytteistä. Mikäli kyseessä on taideteos tai uniikki artefakti, niiden pitkäaikaissäilytyksestä tulee keskustella siinä tapauksessa pääsääntöisesti Kansallisarkiston kanssa. Työryhmän ehdotus on vapaasti kommentoitavissa ja sen oheen tulee myös eri yliopistojen hyviä käytäntöjä. Kommentit luonnoksesta voi toimittaa suoraan Lassi Lagerille Kansalliskirjastoon.

17. Ilmoitusasiat

- Yhteistyösihteerin on kerännyt tiedot Kotilava-konsortioon rahoittajiksi lähtevistä yliopistoista (liite 13) ja yliopistokirjastojen kotimaisten tieteellisten lehtien tilausten arvosta (liite 14). Kristiina Hormia-Poutanen on esittänyt puheenjohtaja Ulla Nygrénille, että Kansalliskirjaston, OKM:n ja SYNin edustajat kokoontuisivat keskustelemaan Kotilavan rahoitusmahdollisuuksista. Työvaliokunta on sähköpostikokouksessa 11.12.2017 nimennyt Minna Niemi-Grundströmin ja Ulla Nygrénin SYNin edustajiksi keskustelutilaisuuteen.
- Yhteistyösihteerin on kerännyt tiedot IEEE-tarjouksesta ja kirjastojen halukkuudesta saada aineisto hankittua FinELibin kautta FinELibin ohjausryhmää varten (liite 15).
- Työvaliokunta on nimennyt Kansalliskirjaston pyynnöstä (liite 12) Kansalliskirjaston kansallisiin kuvailun asiantuntijaryhmiin edustajat:
 - o Kuvailustandardien kansallinen kehittämisryhmä (Kuvailustandardiryhmä) 2018-2019:
 - Jarmo Saarti (Itä-Suomen yliopisto)
 - Maria Kovero (Helsingin yliopisto)

- Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä (KUMEA) 2018-2019:
 Ville Huhtala, Helsingin yliopisto
 Anne-Mari Salmela, Turun yliopisto
 Katja Hyvärinen, Itä-Suomen yliopisto
 Pia Backman, Åbo Akademi (ruotsinkielinen kuvailu)
- Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä 2018-2019:
 Tarja Turunen, Itä-Suomen yliopisto
 Maria Forsén, Åbo Akademi
 Ilkka Haataja, Taideyliopisto
 Liisa Hilander, Turun yliopisto
 Susanne Holmlund, Tritonia, Vaasa
 Jaakko Tuohiniemi, Helsingin yliopisto
- Musiikkiaineiston kuvailun asiantuntijaryhmä 2018-2019:
 Ilkka Haataja, Taideyliopisto
 Jaakko Tuohiniemi, Helsingin yliopisto
- Avoimen tieteen ja tutkimuksen foorumi järjestettiin 16.11.2017 Helsingissä.
- Korkeakoulujen tietosuojavastaavien ja tietosuojaan vastuuhenkilöiden tapaaminen järjestettiin torstaina 2.11.2017 klo 12-16 Metropolian Bulevardin kampuksella. Tapaamiseen osallistui SYNin edustajana Päivi Kaiponen. Tapaamisen johdosta kirjastot saivat oman dokumenttikansion tietosuojavastaavien EUGDPR-työtilaan (Eduuni).
- SYNin kokouksessa 3/2017 toivottiin johtajien edelleen lobbaavan EU:n tekijänoikeuslainsäädännön uudistusta vastaan ja toimittavan tehdyt toimet yhteistyösihteerille. Kristiina Hormia-Poutanen, Jarmo Saarti, Ulla Nygrén ja Kimmo Tuominen ovat lobanneet meppejä. SYN, STKS ja LERU:n Information and Open Access Policy -ryhmä ovat yhdessä laatineet kirjeen Heidi Hautalalle, joka on ainoana suomalaisena europarlamentaarikkona oikeusasioiden valiokunnassa (liite 16).
- Avoimen tieteen käytännöt -projektin lopputuotteena on valmistumassa LibGuide kuvien tekijänoikeuksista ja kuvien oikeaoppisesta käytöstä opinnäytteissä, julkaisemisessa, taiteellisessa toiminnassa, opetusmateriaaleissa ja sosiaalisessa mediassa. LibGuidea voidaan hyödyntää kaikissa yliopistokirjastoissa. Projektityöntekijä Mari Pesola (UNIFI) yhdessä Marika Sarvilahden (Aalto-yliopisto), Jenni Mikkosen (Taideyliopisto) ja Maria Rehbinderin (Taideyliopistojen tekijänoikeuspalvelu) kanssa järjestivät aiheesta webinaarin yliopistokirjastojen asiantuntijoille 29.11.2017 klo 9:30-11:00. Webinaari tallennettiin ja linkit esityksiin löytyvät SYNin verkkosivuilta.
- Kansallisen Digitaalisen Kirjaston (KDK) tietoarkkitehtuuriryhmä järjestää KAM-sektoreiden yhteisiä nimitieto- ja paikkatietopalveluja koskevien selvitystensä esittelytilaisuuden tiistaina 30.1.2018 klo 9.00-12.00 Kansallismuseossa.
- Unescon kansalliseen Maailman muisti -rekisteriin on valittu seuraavat kohteet yliopistokirjastoista Gadolinska biblioteket (Åbo Akademis bibliotek) ja Vasa svenska lyceums bibliotek med Oskar Ranckens samling (Tritonia).
- Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä on laatinut uuden sisällönkuvailuoppaan, joka korvaa vastaavan aiemmin käytössä olleen "Sisällönkuvailuohje Marc 21 -formaattia varten". Uusi opas on tarkoitettu kaikille sisällönkuvailua tekeville. Opas löytyy mm. Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmän wikistä: <https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=77366071>

17. Muut asiat

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto on saanut lausuntopyynnön Opetus- ja kulttuuriministeriöltä koskien Varastokirjaston yhdistäminen Kansalliskirjastoon -työryhmän muistiota (OKM 2017: 52). Lausunnot pyydetään 15.1.2018 mennessä. Ari Muhonen lähettää kaikille johtajille tiedoksi Varastokirjaston johtokunnan laatiman lausunnon. Ari Muhonen ottaa SYNin lausunnon valmistelun vastuulleen. Minna Abrahamsson-Sipponen on mukana valmistelemassa lausuntoa. Kaikki, joilla on näkemyksiä asiaan, voivat osallistua lausunnon laatimiseen. Työvaliokunta viimeistelee lausunnon ja yhteistyösihteeri lähettää sen OKM:n.

18. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.59.

Liitteet:

- 1 Henkilötietojen käsittely, tietovirrat ja toimenpiteet -excel
- 2 Tietosuoja-asetus – tarkistuslista yliopistokirjastoille
- 3 Tietosuoja- ja tietoturva -koulutusaineisto henkilökunnalle (ppt)
- 4a SYN FUN strategiaehdotus ja toimintasuunnitelmaehdotus vuodelle 2018
- 4b Toimintasuunnitelman toteutumisen seuranta -excel (luonnos)
- 5 FUN-logo – Aalto-yliopiston graafikon ehdotukset
- 6 Toimintakertomus 2017 (luonnos)
- 7 Kooste SYNin verkostojen ja työryhmien toiminnasta vuonna 2017 (luonnos)
- 8a APC-maksukäytäntöjen suositusehdotus
- 8b APC-maksukäytännöt yliopistokirjastoissa (koostetaulukko)
- 9 SYN palaute FinELibin ohjausryhmälle
- 10a FinELib-konsortion strategia 2016-2020
- 10b FinELib toimintasuunnitelma 2017
- 10c FinELib strategia toiminnaksi 2017-2020 toimenpiteet
- 11 SYN KITTista Kansalliskirjastolle
- 12 Edustajien nimeämispyyntö kansallisiin kuvailun asiantuntijaryhmiin
- 13 Yliopistojen kannat Kotilava-konsortion rahoittamiseen
- 14 Yliopistokirjastojen kotimaisten tieteellisten lehtien tilaussummat
- 15 Yliopistokirjastojen IEEE-tarjoukset
- 16 LERU:n, SYNin ja STKS:n kirje Heidi Hautalalle

Ulla Nygrén
Puheenjohtaja

Katja Halonen
Sihteeri

Tommi Harju
Pöytäkirjantarkastaja

Kimmo Tuominen
Pöytäkirjantarkastaja